

Regelbunden tillsyn i Glava skola, Jössefors skola och Sulviks skola

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–6

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Arvika kommun under våren 2009 och besökt Sulviks skola den 5 mars 2009 samt Jössefors och Glava skola den 18 mars 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 25 november 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Glava, Jössefors och Sulviks skolor dels den information som samlats in under besöken. I skolorna intervjuades rektorn, lärare, elevvårdsteam och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och getts möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolorna

Tabell 1: Antal elever på Glava, Jössefors och Sulviks skolor

Glava skola	Antal elever
Förskoleklass	8
Grundskola	70

Källa: Skolans rektor

Jössefors skola	Antal elever
Förskoleklass	14
Grundskola	67

Källa: Skolans rektor

Sulviks skola	Antal elever
Förskoleklass	5
Grundskola	64

Källa: Skolans rektor

Utbildningen i skolorna omfattar förskoleklass och grundskola årskurserna 1–6. Till enheterna hör förskola och skolbarnsomsorg. Dessa verksamheter behandlas i särskilda rapporter.

De tre skolorna hör till Västra skolområdet och har en rektor som har verksamhetsansvar för alla tre skolorna samt för årskurserna 4–6 i Kyrkebyskolan. Rektorn har sin expedition i Kyrkebyskolan i Arvika centralort.

Glava skola ligger i samhället Glava, cirka 2 mil från Arvika, tvärs över sjön Glafsforden. Skolbyggnaden, som består av två våningar, är från 1950-talet och är nu renoverad för att nå upp till kraven för en tidsenlig utbildning. I Glava skola arbetar lärarna i två lärarlag, som består av ett lag för lärare som undervisar i förskoleklass och grundskolans årskurser 1–3 och ett lärarlag för årskurserna 4–6. Eleverna kommer från Glava och närliggande samhällen. Få elever har utländsk bakgrund. Många elever åker skolskjuts till skolan.

I samhället Jössefors, bruksort cirka 5 kilometer nordväst om Arvika, finns Jössefors skola. Skolan är cirka 10 år gammal och är byggd i ett plan kring en centralt placerad samlingsplats där eleverna har gemensamma samlingar, skolbispisning och en ateljé. I skolans lektionssalar har eleverna tillgång till mindre grupprum, atrium för växtodling och lokal för idrott och hälsa. Skolan har två arbetslag, ett för förskoleklass och årskurserna 1–3, och ett för årskurserna 4–6. Eleverna kommer i huvudsak från Jössefors samhälle. Ett antal elever åker skolskjuts. Likt Glava skola är det få elever som har utländsk bakgrund i Jössefors skola.

Sulvik heter samhället som har landets innersta hamn, cirka 1 mil nordväst om Arvika. Sulviks skola består av några enplansbyggnader med bl.a. salar för gymnastik och slöjd. Sulviks skola har, likt de övriga skolorna i västra skolområdet, organiserat undervisningen i två arbetslag, ett för förskoleklass och årskurserna 1 och 2 samt ett för årskurserna 3–6. Eleverna kommer från Sulvik och intilliggande byar. De flesta eleverna åker skolskjuts. Få elever i Sulviks skola har utländsk bakgrund.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 5

		2007		2008	
		Glava, Jössefors, Sulvik	Riket	Glava, Jössefors, Sulvik	Riket
Andel (%) elever som nått kravnivån på samtliga delprov på de nationella ämnesproven	Engelska	89	85	94	87
	Matematik	89	72	91	73
	Svenska	100	71	100	72
	Svenska som andraspråk	..	..	..	..

Källa: Uppgifter från skolan, insända 2009-03-19. Uppgifter på riksnivå för variabeln nationella ämnesprov presenteras utifrån ett obundet slumpvis urval om 200 skolor, från vilka Skolverket samlar in uppgifter om måluppfyllelse på de nationella ämnesproven. För svenska och svenska som andraspråk är delprov 4 för 2007 exkluderade på grund av stora bortfall.

.. = Uppgift kan ej visas, då resultatuppgiften baseras på färre än 10 individer.

Kommentar och bedömning:

I kvalitetsredovisningen från läsåret 2006/2007 för det Sydvästra skolområdet, som skolområdet hette fram till att ny skolorganisation genomfördes läsåret 2008/2009 då skolområdet fick namnet Västra skolområdet, finns uppgifter om att fyra elever inte uppnådde målen för kravnivåerna i svenska samt att åtta elever inte uppnådde kravnivåerna i matematik. I engelska var det två elever som inte uppnådde kravnivåerna. Resultaten för läsåren 2007/2008 och 2008/2009 visar att de allra flesta elever uppnår de nationella kraven i svenska, engelska och matematik. Jämfört med riket når eleverna i Västra skolområdet i Arvika kommun över genomsnittet. Respektive skola har uppgifter om skillnader mellan pojkars och flickors resultat.

Eftersom det handlar om ett litet antal elever på varje skola som genomfört de nationella proven i årskurs fem kan statistik över skillnader i resultat mellan pojkar och flickor inte göras. För- och grundskolechefen i Arvika kommun begär varje år in en sammanställning över elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen i årskurs 5. Enligt lärarna saknas ett bra redskap för bedömning av elevernas kunskapsutveckling i dessa ämnen. Bedömningen görs därför på delvis osäkra grunder. Denna sammanställning är således inte en säker källa och används inte för att analysera elevernas kunskapsresultat.

Skolinspektionen kan inte bedöma måluppfyllelsen avseende kunskapsresultaten i samtliga ämnen i årskurs 5 eftersom bedömningen görs på osäker grund.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Lärarna ska, enligt avsnitt 2.7 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94), utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling. Enligt 2 kap. 6 § grundskoleförordningen (Grf) finns för varje ämne en kursplan. I kursplanen anges de mål som undervisningen ska sträva mot, och de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och nionde skolåret. I kursplanerna för ämnena matematik, svenska och svenska som andra språk anges även de mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret.

Lärarna vid Glava, Jössefors och Sulviks skolor har dokumentation som åskådliggör elevernas kunskapsutveckling genom skoltiden t.ex. med hjälp av anteckningar för respektive elev. Dokumentationen berör företrädesvis ämnena engelska, matematik och svenska. Lärarna sparar dokumentationen som kompletteras med uppgifter allt eftersom eleven uppnår delmål i framför allt engelska, matematik och svenska. Det förekommer också att lärarna gör noteringar inför utvecklingssamtalen om elevens kunskapsutveckling i andra ämnen och om elevens sociala utveckling. Därutöver används de nationella ämnesproven för årskurs 5 för att få underlag till bedömningen av elevernas kunskapsutveckling. Den uppföljning och utvärdering som inspektörerna tar del av kan inte anses utgöra en uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. En samlad bild av skolans resultat i förhållande till kursplanernas mål i samtliga ämnen saknas således. Rektorn bekräftar i intervju att det saknas en grundstruktur i skolan för uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling.

För- och grundskolechefen i Arvika kommun begär varje år in en sammanställning över elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen i årskurs 5. Eftersom lärarna saknar ett bra redskap för bedömning av elevernas kunskapsutveckling görs bedömningen därför på delvis osäkra grunder och används inte för att analysera elevernas kunskapsresultat. Lärarnas uppföljning och utvärdering av varje elevs kunskapsutveckling är en förutsättning för att rektorn ska kunna följa upp och utvärdera skolans samlade resultat. Se vidare 3.4.1.

Skolinspektionen bedömer att lärarna inte följer upp och utvärderar varje elevs kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Detta måste åtgärdas.

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Vid utvecklingssamtalet ska läraren enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Den individuella utvecklingsplanen kan även innehålla omdömen om elevens utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen, om rektorn beslutar det. Överenskommelser mellan läraren, eleven och elevens vårdnadshavare vid utvecklingssamtalet ska alltid dokumenteras i utvecklingsplanen. Rektorn beslutar om utformningen av sådan skriftlig information som ges i utvecklingsplanen.

Inspektörerna har tagit del av individuella utvecklingsplaner och konstaterar att de inte är kopplade till de nationella kursplanemålen. Vid intervjuer framkommer också att eleverna känner till att de har individuella utvecklingsplaner men att de endast har vaga uppfattningar om vilka mål de ska utveckla. De individuella utvecklingsplanerna saknar också sammanfattning om vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Planerna lägger stor vikt vid elevens sociala utveckling. Detta bekräftas även i intervjuer med elever, lärare och rektor. I några upprättade individuella utvecklingsplaner finns elevernas per-

6 (17)

sonliga egenskaper redovisade. De individuella utvecklingsplanerna innehåller få omdömen om elevernas kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne såsom förordningen nu föreskriver. Det pågår under inspektionen ett arbete i kommunen med att ta fram ett underlag till skriftliga omdömen och ett förslag finns.

Skolinspektionen bedömer att skolornas individuella utvecklingsplaner inte är utformade i enlighet med lagens krav. Detta måste åtgärdas.

1.3 Bedömning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I Lpo 94 anges att mål att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Målen att sträva mot är utformade så att de ska visa vilka kunskaper som skolan ska sträva efter att alla elever utvecklar. Dessa mål sätter inte en inte någon gräns för elevernas utveckling. Enligt 2 kap. 6 § grundskoleförordningen finns för varje ämne en kursplan. I kursplanen anges bl.a. de mål som undervisningen ska sträva mot.

Vid samtal med lärarna framkommer osäkerhet kring dels betydelsen av begreppet mål att sträva mot, dels hur skolorna i sin undervisning arbetar med

mål att sträva mot. Lärarna hävdar uppnåendemålets betydelse eftersom det viktigaste anses vara att eleverna når ämnesmålen så att eleverna får betyg i årskurs 9 och är behöriga till nationellt program i gymnasieskolan. Vid närmare förklaring av betydelsen menar intervjuade lärare att strävansmålen uttryckta som lusten att lära, elevinflytande, ansvar och nyfikenhet på sätt och vis är självklara i undervisningen men att de inte diskuterat dem djupare och fört samtal om hur de ska arbeta utifrån dem. På en av skolorna hänvisade lärarna till att de väntar på direktiv och instruktioner från centralt kommunalt håll hur lärarna ska arbeta för att eleverna ska ha möjlighet att nå strävansmålen. Vid de lektionsbesök som inspektörerna gör noteras att eleverna saknar utmanande uppgifter. I intervjuer med eleverna säger de att varje skoldag upplevs som lik alla andra skoldagar.

Skolinspektionen bedömer att läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot inte i tillräcklig utsträckning anger inriktningen för skolornas utbildning, vilket behöver åtgärdas.

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 4 kap. 2 § skollagen ska eleverna ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt avsnitt 1 i Lpo 94 ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan. Enligt avsnitt 2.3 i Lpo 94 ska läraren se till att alla elever oavsett kön och social och kulturell bakgrund får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad, svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Verksamhetsbesök och intervjuer ger en varierad bild av elevernas möjlighet till inflytande över sitt eget lärande. En del lärare beskriver hur de inom vissa delar av undervisningen konkretiserar målen och planerar genomförandet tillsammans med eleverna. Eleverna är till viss del delaktiga i och har ansvar för planeringen av sitt eget arbete. De flesta elever har t.ex. någon typ av planeringsbok eller planeringsschema där de skriver ner vad de ska göra den närmaste tiden. I många salar finns uppsatta dagschema för vad eleverna ska göra under dagen. Eleverna uppger att det är läraren som bestämmer hur dagsschemat ska se ut. Inspektörerna noterar att det saknas progression i elevernas möjligheter till in-

flytande. Intervjuer med rektorn, lärare och elever bekräftar bilden av att det främst är lärarna som bestämmer formerna för hur elevernas lärande ska utformas. I ämnet slöjd har eleverna dock stort inflytande på både planering och genomförande. Av intervjuer med eleverna framgår att de i allmänhet saknar kännedom om målen i läroplan och kursplan, vilket försvårar elevernas möjligheter att ta ansvar för sitt eget lärande i det dagliga arbetet.

Skolinspektionen bedömer att skolorna inte i tillräcklig grad arbetar för att elevernas inflytande och ansvarstaganden för det egna lärandet ska öka med stigande ålder och mognad. Eleverna är inte heller tillräckligt medvetna om målen varför åtgärder behövs.

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Verksamheten i skolan ska enligt 1 kap. 2 § skollagen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Enligt avsnitt 1 i Lpo 94 är det inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, ska enligt avsnitt 2.3 i Lpo 94 omfatta alla elever. Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön, samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning. Enligt skollagen åligger det alla som arbetar i skolan att verka för demokratiska arbetsformer (1 kap. 2 §).

I intervjuer med eleverna uppger de att man för några år sedan hade klassråd men att de detta läsåret inte hade haft något sådant. Både rektor, lärare och elever uppger att det under detta läsår inte funnits något fungerande elevråd och klassråd. I kvalitetsredovisningen för Jössefors skola 2008 finns det uppgifter om att skolan haft skolrådsmöten ungefär var 6:e vecka och att dessa föregåtts av klassråd och elevråd. Av skolornas arbetsplaner framgår inte hur skolorna avser att arbeta för att eleverna ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor som är av gemensamt intresse för eleverna.

Skolinspektionen bedömer att skolorna inte i tillräcklig grad arbetar så att eleverna aktivt kan delta i skoldagarnas utformning och att eleverna tar ett allt större ansvar för det egna arbetet, för skolmiljön och utvecklar förmågan att arbeta i demokratiska former.

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den skall, enligt läroplanen avsnitt 2.2. Kunskaper, med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande, kunskapsutveckling. Läraren skall organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

I verksamhetsbesöken noterar inspektörerna att det dominerande arbetssättet under lektionerna är att eleverna arbetar med samma sak utan att hänsyn tas till elevernas behov eller förutsättningar. I några klasser arbetar eleverna med uppgifter som de inte riktigt förstår syftet och meningen med. Några elever säger i intervjuer att de tycker att undervisningen under vissa lektioner är långtråkig och enformig. Eleverna har svårt att redogöra för hur lärarna arbetar för att utmana deras lärande. Intervjuade elever har svårt att redogöra för när de ställs inför utmaningar i skolan.

Skolinspektionen bedömer att skolorna inte i tillräcklig grad utvecklar möjligheten att individualisera undervisningen så att eleverna stimuleras utifrån sina förutsättningar och tänkande.

10 (17)

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn enligt GrF. 5 kap. 1 § se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas. Av de genomförda intervjuerna med rektorn, lärarna och elevhälsoteamet framgår att rutinerna för upprättande av åtgärdsprogram måste tydliggöras. Lärarna är inte helt säkra på när skolorna ska upprätta åtgärdsprogram. De åtgärdsprogram inspektörerna tagit del av framgår inte vilka elevens behov är. Hur elevernas behov ska tillgodoses framkommer inte av åtgärdsprogrammen och inte heller hur skolan ska anpassa stödåtgärderna utifrån den enskilde elevens behov. Något program saknar beskrivning av hur åtgärdsprogrammet ska följas upp och utvärderas. Skolinspektionen bedömer att skolorna inte upprättar åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav. Detta behöver åtgärdas. Se Skolverkets allmänna råd för åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphörde att gälla den 1 januari 2009. Efter den 1 januari 2009 finns bestämmelserna i stället i två lagar, dels i 14 a kap. skollagen angående kränkande behandling, dels i diskrimineringslagen (2008:567) angående diskriminering. Diskrimineringsombudsmannen (DO) ansvarar för tillsynen av diskrimineringslagen. Skolorna behöver från och med den 1 januari 2009 iaktta två olika lagstiftningar för att garantera samma materiella skydd mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det finns inget som hindrar att skolan/verksamheten för samman de planer som ska upprättas till ett dokument. Det innebär således att kraven på årlig plan mot kränkande behandling och likabehandlingsplan i skolan/verksamheten kan uppfyllas i en och samma plan.

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det inom varje särskild verksamhet och varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Barnen eller eleverna vid en verksamhet för vilken planen gäller ska enligt 2 § förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling medverka vid upprättandet, uppföljningen

och översynen av den årliga planen mot kränkande behandling. Utformningen och omfattningen av barnen eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Vid tiden för tillsynen har skolorna en likabehandlingsplan som inkluderar en plan mot kränkande behandling. Planerna saknar emellertid en kartläggning av riskområden. Av intervjuer med eleverna framgår att de inte känner till planerna. Lärarna uppger att planerna mot kränkande behandling ännu ej är implementerade.

Skolinspektionen bedömer att eleverna ska medverka vid upprättandet av planerna mot kränkande behandling och att skolorna måste göra planerna kända bland eleverna. Skolinspektionen bedömer att skolornas planer mot kränkande behandling inte uppfyller lagens krav.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ska styrelsen erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Undervisningen ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenligt med målen i den kursplan eller de kursplaner som fastställts för det ämne eller ämnen som utgör elevens val.

Dokument och intervjuer med lärare och elever visar att elevens val inte erbjuds vid skolorna.

Skolinspektionen konstaterar att skolan inte anordnar elevens val i enlighet med styrdokumentens krav. Detta måste åtgärdas.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt skollagens 2 kap 2 § ska det för ledningen av utbildningen i skolorna finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn enligt, Lpo 94 avsnitt 2.9, att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn är sedan två år rektor för följande skolor: Glava skola, Jössefors skola, Sulviks skola och sedan ett år även ansvarig rektor för Kyrkebyskolan årskurs 4–6 samt för Resurs autism i Arvika. Lärarna på Glava skola, Jössefors skola och Sulviks skola efterlyser en mer närvarande rektor som håller sig förtrogen med det dagliga arbetet. Lärarna är emellertid väl medvetna om att det kan vara svårt att hinna med detta då rektorn ansvarar för fyra skolor på ett par mils avstånd från varandra samt ansvarar för Team autism i Arvika. Lärarna anser att rektorn, trots att han inte har möjlighet att vara förtrogen med verksamheten på de olika skolorna, har goda förutsättningar att vara pedagogisk ledare. Skolinspektionen bedömer att rektorn inte är förtrogen med det dagliga arbetet i skolorna. Detta måste åtgärdas.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iaktas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt avsnitt 1 i Lpo 94 måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som med det omgivande samhället. Enligt avsnitt 2.8 i Lpo 94 har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat.

Vid några tillfällen per år diskuteras och utvärderas skolans egna utvecklingsområden. Lärarna på respektive skola gör redovisningar av skolans prioriterade utvecklingsområde och har uppföljningssamtal med rektorn. Rektorn sammanställer därefter skolans kvalitetsredovisning. Vid samtal med lärare framkommer att varje elevs kunskapsutveckling inte systematiskt följs upp och utvärderas i samtliga ämnen i relation till mål att uppnå i årskurs 5. I årskurs 5 görs en uppföljning av elevernas kunskapsresultat men dessa resultat utvärderas inte. Se punkt 1.2. En förutsättning för att rektorn ska kunna fullfölja sitt ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans samlade resultat är att lärarna följer upp elevernas kunskapsutveckling. Det är alltså av vikt att rektorn efterfrågar uppföljningar och utvärderingar av kunskapsutvecklingen på individ och klassnivå.

Skolan följer inte, som tidigare beskrivits, fortlöpande upp och dokumenterar elevernas resultat i samtliga ämnen. Vid inspektionstillfället är följaktligen den samlade kunskapen om skolans resultat inte utgångspunkt för skolans kvalitetsarbete. Skolan saknar således ett tydligt system för att utvärdera arbetet så att undervisningsmål och metoder ständigt prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav. De resultatdiskussioner som förs för att förbättra skolans resultat kan enligt inspektörernas bedömning utvecklas och bättre tas tillvara för att höja måluppfyllelsen.

Skolinspektionen bedömer att skolorna inte i tillräcklig grad bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete dvs. planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tillvaratar resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen. Detta måste åtgärdas.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska bl.a. varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet och varje kommunalt bedrivit fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten.

Enligt 2 § samma förordning ska arbetet med kvalitetsredovisning främja skolornas kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. Kvalitetsredovisningen syftar även till att ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse.

Enligt 3 § samma förordning ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan, förskolan eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas.

Vidare ska enligt 4 § samma förordning elever, lärare och övriga personal medverka i utarbetandet av och elevernas föräldrar ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen.

I Arvika kommun finns en gemensam mall för kvalitetsredovisningen framtagen för de kvalitetsredovisningar som redovisades 2007. För år 2008 finns endast kvalitetsredovisning för Jössefors skola redovisad. I nämnda redovisning finns redogörelser för skolans arbete med följande målområden: Normer och värden, Kunskaper – skolan utveckling och lärande – förskolan, Elevernas ansvar och inflytande – skolan samt barns inflytande – förskolan samt Skolområdet inklusive organisation m.m. Som tidigare beskrivits sammanställer skolan inte resultaten i verksamheten. Eftersom inga resultat är redovisade har skolorna inte heller gjort några analyser av den uppnådda måluppfyllelsen. Kvalitetsredovisningen innehåller således inte en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats. Elever och föräldrar har inte heller varit delaktiga i arbetet med kvalitetsredovisningen. Likabehandlingsplanen har inte utvärderats och uppföljning och utvärdering av arbetet med planen saknas i kvalitetsredovisningen för 2007/08.

Skolinspektionen bedömer att kvalitetsredovisningen inte uppfyller styrdokumentens krav.

Enligt ändring i förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplaner och planer mot kränkande behandling redovisas i kvalitetsredovisningen. Ändringen trädde ikraft den 1 januari 2009 och ska tillämpas första gången för kvalitetsredovisningar som avser 2009.

2009-08-25 Göteborg

Leif Aljered

Carina Berggren

Marita Schiller Helander

Karin Yllö-Werner